

Електроенергію почали продавати на місяці вперед. Чому необхідно збільшувати пропозицію такого ресурсу?

09:30 17.07.2026 Пт

7 хв

Які переваги дають довгі контракти для виробників та споживачів електроенергії?

 ДИМИТРО СИДОРЧУК

 ВОЛОДИМИР ОМЕЛЬЧЕНКО

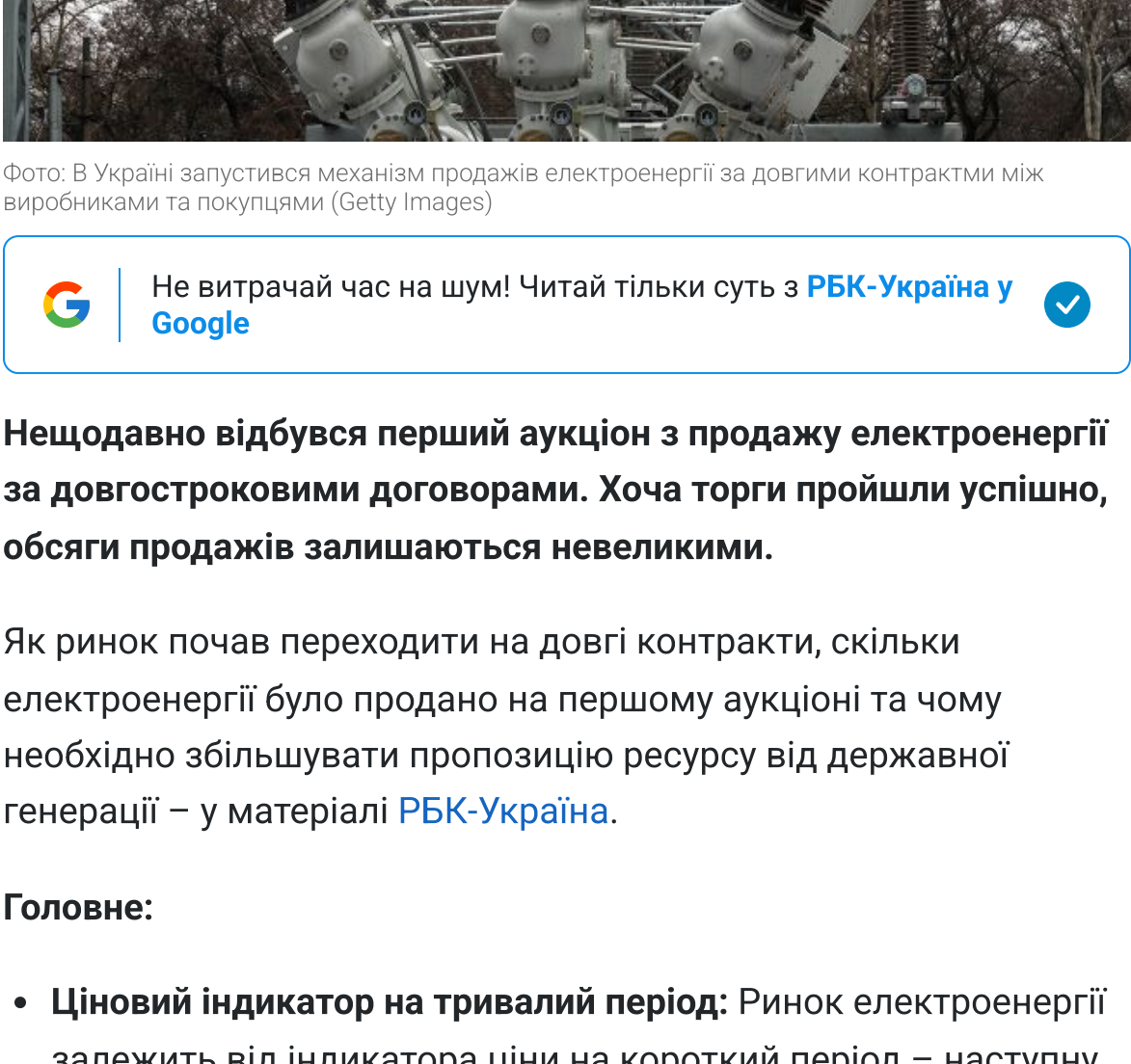

Фото: В Україні запущенося мейнани проміне електроенергї від довгими контрактими кїк виробниками та покупцями (Getty Images)

Не втрачай час на шум! Читай тільки суть з РБК-Україна у Google

Нещодавно відбувся перший аукціон з продажу електроенергії за довгостроковими договорами. Хоча торги пройшли успішно, обсяги продажів залишаються невеликими.

Як ринок почав переходити на довгі контракти, скільки електроенергії було продано на першому аукціоні та чому необхідно збільшувати пропозицію ресурсу від державної генерації – у матеріалі РБК-Україна.

Головне:

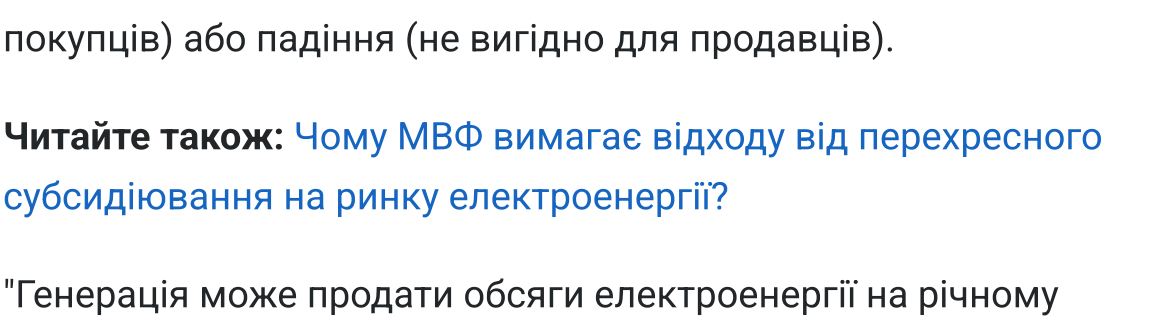
- **Ціновий індикатор на тривалий період:** Ринок електроенергії залежить від індикатора ціни на короткий період – наступну добу, тому є потреба у цінових індикативах на квартал, півріччя та рік;
- **Прогнозованість:** Довгі договори на ринку електроенергії дають можливість отримувати ресурс за визначеною ціною на тривалий період;
- **Результати першого аукціону:** Генеруючі компанії успішно продали всі виставлені обсяги, проте вони були незначні;
- **Промисловість не змогла придбати обсяги:** Переважно покупцями стали трейдери, які займаються перепродажем електроенергії;
- **Збільшення пропозиції:** Для подальшого розвитку продажів за довгими контрактами необхідно збільшувати пропозицію обсягів електроенергії від державних компаній.

Потреба у довгих договорах

На сьогодні ціновим індикатором на ринку електроенергії є вартість електроенергії на сегменті – ринок "на добу наперед", тобто ціна, яка складається в результаті торгів на кожен наступний день. Таким чином, **ринок залежить від індикатора ціни на дуже короткий період – лише одна доба.**

В той же час, виробникам, трейдерам і споживачам необхідний індикатор ціни на більш довготривалі періоди – місяці, квартали, рік. Для формування такого індикативу потрібні аукціони від великих виробників, які будуть укладати контракти на продаж електроенергії на тривалий період за визначеною ціною.

"Суть полягає у тому, щоб у нас почав формуватися більш довгий ринок, щоб споживачі знаходили генерацію на тривалий період часу, щоб у нас була індикативна ціна, наприклад, рік наперед", - коментує РБК-Україна народний депутат, голова парламентського комітету з питань енергетики та ЖКП Андрій Герус.

Ринок електроенергії України давно потребує укладання довгострокових прямих договорів із генеруючими компаніями (Getty Images)

Орієнтація виключно на ринок "на добу наперед" несе в собі ризики того, що ціна на цьому сегменті дуже волатильна – вона сильно змінюється під впливом попиту та пропозиції. В таких умовах важко прогнозувати ціну на тривалий період, що створює труднощі як для продавців, так і для покупців. Також **перехід на довгі контракти дає можливість застрахуватися від сезонного коливання ціни** – її зростання (не вигідно для покупців) або падіння (не вигідно для продавців).

Читайте також: Чому МВФ вимагає відходу від перехресного субсидювання на ринку електроенергії?

"Генерація може продати обсяги електроенергії на річному аукціоні і застрахуватися від падіння ціи, яке відбувається у травні-червні. Споживач може купити і застрахуватися від стрибків ціи, які бувають в січні-лютому", - пояснює парламентар.

На розвинутих європейських ринках близько 70% електроенергії продається за довгостроковими договорами і близько 30% – на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку. Ситуативні обсяги докуповуються або продаються залежно від поточної ситуації (ремонти генерації, свята, зростання споживання).

Результати перших аукціонів

Перший аукціон з продажу електроенергії за довгостроковими двосторонніми договорами відбувся 13 липня. Під час цих торгів були продані обсяги електроенергії виробництва державних компаній "Енергоатом" (оператор атомних електростанцій) та "Укргідроенерго" (оператор великих ГЕС та гідроакмулюючих станцій на річках Дніпро та Дністер).

Компанії успішно продали весь виставлений обсяг за періодом постачання на серпень-вересень цього року, повідомив прес-центр "Української енергетичної біржі".

"Аукціон викликав інтерес, про що говорить факт продажу всіх виставлених обсягів", - сказав в коментарі РБК-Україна директор енергетичних програм "Центру Разумкова" Володимир Омельченко.

Читайте також: Які критичні проблеми із енергозабезпеченням має промисловість?

Зокрема, 13 липня "Енергоатом" продав базове навантаження потужністю 55 МВт (обсягом 80,5 тисяч мегават-годин) за середньозваженою ціною 5 012,53 гривні за мегават-годину, а "Укргідроенерго" - 8 МВт базового навантаження (обсягом 11,7 тисяч мегават-годин) за ціною 4 700 гривень за мегават-годину. За результатами торгів "Енергоатома" було укладено 25 угод, а "Укргідроенерго" – 4 угоди. Загалом до участі у торгах було допущено 42 компанії.

На наступний день "Енергоатом" та "Укргідроенерго" продали аналогічні обсяги за цінами 5040,56 та 5096,28 гривень за мегават-годину відповідно.

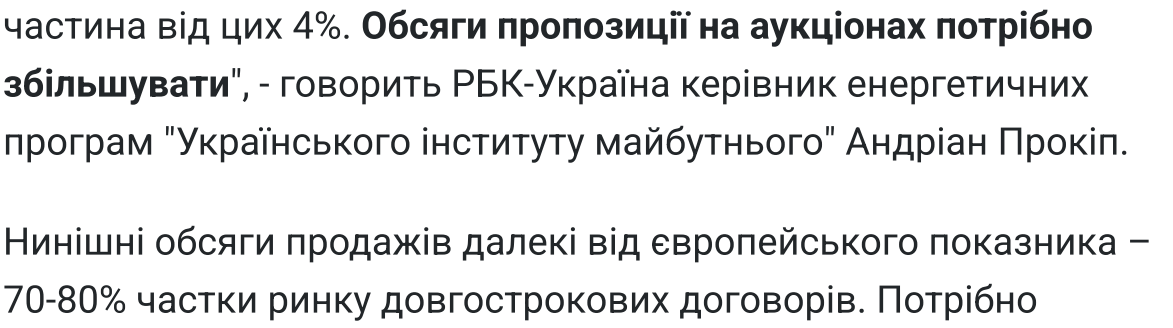
В аукціоні взяли участь десятки гравців ринку. "Така висока активність підкреслює статус цих торгів як головного індикатора цінових очікувань на кінець літа - початок осені", - додав Омельченко.

Хто став покупцями електроенергії

У перший день аукціону весь обсяг від державної генерації викупили трейдери - компанії, які займаються перепродажем електроенергії. Серед покупців не було кінцевих споживачів.

На другий день переважними покупцями знову стали трейдери, серед кінцевих споживачів були лише "Укргазлізниця" та компанія "МХП".

"Серед переможців не має промислових підприємств, хоча вони приймали участь в аукціоні", - прокоментувала результати торгів 13-14 липня експерт енергетики Ольга Буславець на своїй Facebook-сторінці.

Енергозатратна промисловість потребує доступу до прямих, довгих контрактів із виробниками електроенергії (Getty Images)

Відсутність промисловості серед покупців пояснюється тим, що на аукціонах склався такий рівень цін, який не відповідав економічним очікуванням промислових споживачів, додала вона.

"Саме промисловість найбільше очікувала відкриття цього сегменту ринку, оскільки можливість купувати електроенергію безпосередньо у виробників за довгостроковими договорами дозволяє заздалегідь фіксувати ціну, прогнозувати виробничі витрати, зменшувати вплив цінових коливань та підвищувати конкурентоспроможність української продукції", - зазначила Ольга Буславець.

Вона поставила питання, чому найбільші можливості від цих аукціонів отримали саме трейдери, а не кінцеві споживачі електроенергії та потужні виробники промислової продукції.

Одним із варіантів вирішення проблеми **може бути збільшення лотів на аукціонах**. На сьогодні продаються лоти обсягом потужності по 5 МВт базового навантаження. Варто розглянути можливість винести на торги обсяги, які будуть більшими за це значення, тобто такі **лоти, які будуть наближені до профілю споживання крупних підприємств**, яке може становити десятки (і навіть сотні) мегават на годину. Такий підхід дасть можливість забезпечити енергоресурсом саме кінцевого промислового споживача, для потреб яких, зокрема, і запускався механізм аукціонів з довгостроковими контрактами.

Необхідність збільшити пропозицію

За результатами аукціону був проданий досить незначний обсяг електроенергії. Навіть, згідно нещодавно прийнятого законодавства, максимальний обсяг продажу за довгими договорами становить лише 4% від обсягу виробництва "Енергоатому" та "Укргідроенерго".

"Це досить невеликі обсяги, в перший день була продана лише частина від цих 4%. **Обсяги пропозиції на аукціонах потрібно збільшувати**", - говорить РБК-Україна керівник енергетичних програм "Українського інституту майбутнього" Андріан Прокіп.

Нинішні обсяги продажів далекі від європейського показника – 70-80% частки ринку довгострокових договорів. Потрібно збільшувати пропозицію за довгими договорами. Це потрібно робити з одночасним відходом від прив'язки ціни в довгостроковому договорі до вартості електроенергії на ринку "на добу наперед", додає експерт.

Читайте також: Федерація металургів закликала не допустити подальшого росту ціни на електроенергію

Думку про необхідність поступово збільшувати обсяги продажу електроенергії з боку державних генеруючих компаній також підтримав Володимир Омельченко. "Це потрібно робити поступово в залежності від успішності попередніх аукціонів", - сказав він у коментарі РБК-Україна.

Омельченко вважає, що збільшення пропозиції на довгострокових аукціонах дозволить трейдерам формувати більш портфель продажу електроенергії, а споживачам - отримати більш прогнозовані обсяги постачання енергоресурсу.

Нагадаймо, в середині червня Кабінет міністрів прийняв зміни до Порядку проведення електронних аукціонів з продажу електроенергії за двосторонніми договорами. Уряд передбачив можливість державним генеруючим компаніям "Енергоатому" та "Укргідроенерго" продавати електроенергію за фіксованими цінами на тривалий період (квартал, півроку, рік). Ці компанії отримали право виставляти на продаж 4% від свого обсягу виробництва (2% – на квартал, 1% – на півроку та 1% – на рік).

Як повідомляла експолова уряду Юлія Смиріденко, такий механізм продажу дозволить непопулярним споживачам купувати електроенергію за фіксованими умовами (зокрема, ціною) на тривалий період. Це дозволить підприємствам краще планувати свої витрати, інвестиції та виробництво.

На початку червня Міжнародна торгова палата (ІСО) зверталася до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, із закликом не підвищувати тариф на передачу оператора енергосистеми - компанії "Укренерго". Позиція ІСО була обгрунтована тим, що **подальше зростання цін на електроенергію створить додаткове навантаження на бізнес** у період війни та послабить події українських виробників на зовнішніх ринках.

Не пропустіть головне! Підпишіться на наші оновлення в Google!

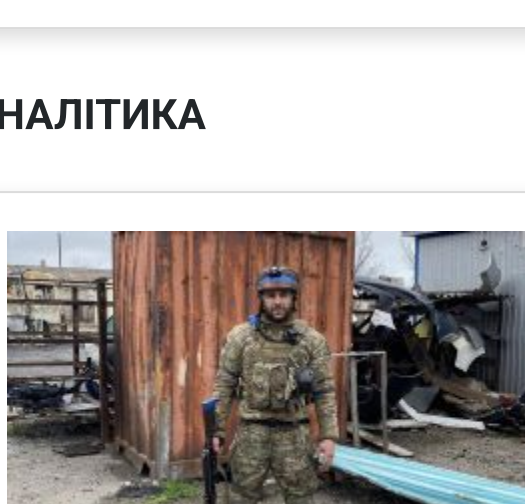
Або читайте нас там, де вам зручно!

Більше по темі:

Служба безпеки України Електроенергія

Реклама

НОВИНИ

Ціни на АЗС пішли вгору: скільки коштують бензин, дизель та газ 17 липня

АНАЛІТИКА

Катерина Гончарова
корреспондент РБК-Україна

"Невідомо, чому так швидко оточили Маріуполь". Інтерв'ю з легендою боїв за "Азовсталь"

Реклама

Ad